

Dítě z pohledu
mezinárodního práva
soukromého

Jana Herboczková

- Česká republika je vázána cca 12 mezinárodními úmluvami o ochraně dětí a rodičovské zodpovědnosti
- Dnešní přednáška se bude týkat jen otázek výchovy a výživy

Příklad 1

- Nezletilý Marek Kross žije se svou matkou Lydií Kross v České republice. Otec nezletilého Jan Kross žije v Estonsku.
- Manželé Krossovi se chtějí rozvést, předtím však musí být vyřešeny poměry rodičů vůči dítěti, tedy otázky výchovy (tj. péče o dítě a styk s dítětem) a výživy vůči nezletilému Markovi.
- Zde budeme tyto otázky řešit ve vztahu mezi Markem a jeho otcem Janem

Otázky

- Který soud bude o těchto otázkách rozhodovat?
- Jakým právem se budou tyto otázky řídit?
Podle jakého práva příslušný soud tyto otázky rozhodne?

Rozbor

- První otázka – **procesní normy** ->
Aplikační test I
- Druhá otázka – **kolizní normy** - >
Aplikační test II

Aplikační test I – procesní normy

- Potřebuji zjistit, u soudu kterého státu podám podnět k zahájení řízení
- Možnosti: u českého nebo estonského soudu
- Otázka: Určí se příslušný soud pro rozhodnutí o výchově podle stejných pravidel jako pro rozhodnutí o výživném? - NE

Aplikační test I (1) – otázky výchovy

- Aplikuji **nařízení Brusel II bis** (nařízení Rady č. 2201/2003)
- Hledám konkrétní ustanovení: **čl. 8** – příslušný je soud v místě obvyklého bydliště dítěte.
- **Závěr: návrh na zahájení řízení ve věcech výchovy nezletilého Marka podám u českého soudu**

Aplikační test I(2) – otázky výživy

- Aplikuji **nařízení Brusel I** (nařízení Rady č. 44/2001)
- Hledám konkrétní ustanovení, které se hodí pro náš případ. Mám na výběr:
  - Čl. 2 – soud v místě bydliště žalovaného
  - Čl. 5 odst. 2 - soud v místě bydliště osoby oprávněné k výživě (Marka)

Aplikační test I(3) – otázky výživy

- Aplikují-li čl. 2 – mohu podat návrh u estonského soudu
- Aplikují-li čl. 5 odst. 2 – mohu podat návrh u českého soudu
- Závěr: návrhovatel se může obrátit na kterýkoliv z těchto soudů, ale vzhledem k příslušnosti stanovené pro otázky výchovy je vhodnější obrátit se rovněž na **český soud**

Aplikační test I(4) – otázky výživy pozor!

- od 18.6. 2011 nabude účinnosti nařízení Rady (ES) č. 4/2009 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovací povinnosti.
- Toto nařízení mj. upravuje otázky příslušnosti soudů ve věcech výživného
- Konkrétní ustanovení: čl. 3
- Nahradí nařízení Brusel I při určování příslušnosti soudů ve věcech výživného

Aplikační test II – kolizní normy

- Nyní je nutné posoudit, podle jakého práva bude příslušný soud otázky výchovy a výživy rozhodovat.
- Možnosti: Podle estonského nebo českého práva
- Otázka: Budou se otázky výchovy a výživy posuzovat podle stejných pravidel? - NE

Aplikační test II (1) – otázky výchovy

- Zkoumám v úvahu případající prameny MPS:
  - Existuje komunitární nařízení, které by tuto otázku upravovalo? NE
  - Existuje mezinárodní smlouva, která tuto otázku upravuje? ANO

Haagská úmluva o péči o děti 1996

Aplikační test II(2) – otázky výchovy

- **Otázka: Zavazuje tato úmluva ČR i Estonsko? – ANO**
- **Hledám konkrétní ustanovení: čl. 15 - Při výkonu pravomocí (přijímá opatření pro ochranu osoby a majetku dítěte) použijí orgány smluvních států své vlastní právo.**
- **Příslušný soud bude aplikovat lex fori, tedy české právo**

Aplikační test II(3) – otázky výchovy

- Pokud by Haagská úmluva o péči o děti 1996 nezavazovala ČR a Estonsko, použily by se normy MSP (kolizní normy) příslušného soudu.
- V našem případě článek 24 odst. 1 ZMPS: právo státu, jehož příslušníkem je nezletilý Marek.

Aplikační test II (4) – otázky výživy

- Zkoumám v úvahu případající prameny MPS:
  - Existuje komunitární nařízení, které by tuto otázku upravovalo? NE
  - Existuje mezinárodní smlouva, která tuto otázku upravuje? NE

Aplikační test II (5) – otázky výživy

- Řešení:
  - Použijí se normy MPS (kolizní normy) příslušného soudu.
  - V našem případě se použije článek 24 odst.1 ZMPS - právo státu, jehož příslušníkem je nezletilý Marek, tedy **české právo**

Aplikační test II(6)- otázky výživy pozor!

- od 18.6. 2011 nabude účinnosti nařízení Rady (ES) č. 4/2009 o výživném
- Toto nařízení mj. upravuje otázky rozhodného práva ve věcech výživného
- Článek 15 nařízení odkazuje na Haagský protokol o právu rozhodném na vyživovací povinnosti 2007
- Podle článku 3 Protokolu se rozhodné právo určí podle místa obvyklého bydliště oprávněného dítěte. Bude se tedy aplikovat **české právo**

Příklad 2

- Nezletilý Ondřej Holub žije se svým otcem Janem Holubem v České republice, matka Katrin Holub žije ve Švýcarsku.
- Před rozvodem musí manželé Holubovi vyřešit poměry k nezletilému Ondřejovi, tedy otázky výchovy (práva péče o dítě a práva styku s ním) a výživy.
- Zde budeme řešit tyto otázky jen ve vztahu matky a nezletilého Ondřeje.

Otázky

- Který soud bude o těchto otázkách rozhodovat?
- Jakým právem se budou tyto otázky řídit? Podle jakého práva příslušný soud tyto otázky rozhodne?

Rozbor

- První otázka – **procesní normy** ->
Aplikační test I
- Druhá otázka – **kolizní normy** - >
Aplikační test II

Aplikační test I – procesní normy

- Potřebuji zjistit, u soudu kterého státu podám podnět k zahájení řízení
- Možnosti: u českého nebo švýcarského soudu
- Otázka: Určí se příslušný soud pro rozhodnutí o výchově podle stejných pravidel jako pro rozhodnutí o výživném? - NE

Aplikační test I (1) – otázky výchovy

- Je možná aplikace komunitárního nařízení?
ANO – nařízení Brusel II bis
- Existuje mezinárodní smlouva, která by tyto otázky upravovala? ANO – Haagská úmluva o péči o dítě 1996

Aplikační test I(2) – otázky výchovy

- Který předpis má přednost?: **Brusel II bis**
- Hledám konkrétní ustanovení: **čl. 8** – příslušný bude soud místa obvyklého bydliště dítěte
- V našem případě bude příslušný **český soud**

Aplikační test I(3)- otázky výchovy

- Kdyby dítě mělo obvyklé bydliště ve Švýcarsku a žalovaný rodič v České republice, pak by se nařízení Brusel II bis nedalo použít.
- Existuje Haagská úmluva o péči o dítě 1996.
- Otázka: Zavazuje Švýcarsko i ČR? ANO
- Hledám konkrétní ustanovení: Podle článku 5 by byl příslušný soud obvyklého bydliště dítěte, tedy **švýcarský soud**.

Aplikační test I (4) – otázky výživy

- Je možná aplikace komunitárního nařízení?
ANO – nařízení Brusel I
- Existuje mezinárodní smlouva, která by tyto otázky upravovala? ANO – Haagská úmluva o uznávání a výkonu rozhodnutí o vyživovací povinnosti 1973

Aplikační test I(5) – otázky výživy

- Který předpis má přednost?: **Brusel I**
- Hledám konkrétní ustanovení: **čl. 5 odst. 2** – příslušný bude soud místa obvyklého bydliště dítěte
- V našem případě bude příslušný **český soud**

Aplikační test I (6) – otázky výživy

- Kdyby dítě mělo obvyklé bydliště ve Švýcarsku a žalovaný rodič v České republice, pak by stále bylo možné použít nařízení **Brusel I**.
- Hledám konkrétní ustanovení: **čl. 2** stanoví příslušnost soudu v místě obvyklého bydliště žalovaného
- Příslušný by byl opět **český soud**

Aplikační test I(7) – otázky výživy pozor!

- 18.6.2011 nabude účinnosti nařízení Rady (ES) č. 4/2009 o výživném. Toto nahradí nařízení Brusel I ve věcech výživy a příslušnost soudů se dále bude určovat podle něj.
- V dohledné době by ES mělo přistoupit k Haagské úmluvě o mezinárodním vymáhání výživného dítěte a jiných forem výživného 2007. Její jurisdikční pravidla jsou nepřímá, před českým soudem se nepoužijí. Přednost stále bude mít nařízení Brusel I, poté nařízení o výživném.

Aplikační test II – kolizní normy

- Nyní je nutné posoudit, podle jakého práva bude příslušný soud otázky výchovy a výživy rozhodovat.
- Možnosti: Podle švýcarského nebo českého práva
- Otázka: Budou se otázky výchovy a výživy posuzovat podle stejných pravidel? - NE

Aplikační test II(1) – otázky výchovy

- Zkoumám v úvahu případající prameny MPS:
  - Existuje komunitární nařízení, které by tuto otázku upravovalo? NE
  - Existuje mezinárodní smlouva, která tuto otázku upravuje? ANO

Haagská úmluva o péči o děti 1996

Aplikační test II(2) – otázky výchovy

- **Otázka: Zavazuje tato úmluva ČR i Švýcarsko? – ANO**
- **Hledám konkrétní ustanovení: čl. 15 - Při výkonu pravomocí (přijímá opatření pro ochranu osoby a majetku dítěte) použijí orgány smluvních států své vlastní právo.**
- **Příslušný soud bude aplikovat lex fori, tedy české právo**

Aplikační test II(3) – otázky výchovy

- Pokud by Haagská úmluva o péči o děti 1996 nezavazovala ČR a Švýcarsko, použily by se normy MSP (kolizní normy) příslušného soudu.
- V našem případě článek 24 odst. 1 ZMPS: právo státu, jehož příslušníkem je nezletilý Ondřej

Aplikační test II(4)- otázky výživy

- Zkoumám v úvahu případající prameny MPS:
  - Existuje komunitární nařízení, které by tuto otázku upravovalo? NE
  - Existuje mezinárodní smlouva, která tuto otázku upravuje? NE

Aplikační test II(5) – otázky výživy

- Řešení:
  - Použijí se normy MPS (kolizní normy) příslušného soudu.
  - V našem případě se použije článek 24 odst.1 ZMPS - právo státu, jehož příslušníkem je nezletilý Ondřej, tedy **české právo**

Aplikační test II(6) – otázky výživy pozor!

- Existuje Haagský protokol o právu rozhodném na vyživovací povinnosti 2007
- V brzké době jej přijme Evropské společenství. Pokud by jej přijalo i Švýcarsko, v daném případě by se použil.
- Podle článku 3 Protokolu se rozhodné právo určí podle místa obvyklého bydliště oprávněného dítěte. Aplikovalo by se tedy **české právo**

Další informace:

Elektronická publikace

Evropské mezinárodní právo soukromé:

<http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/js09/mps/web/index.html>